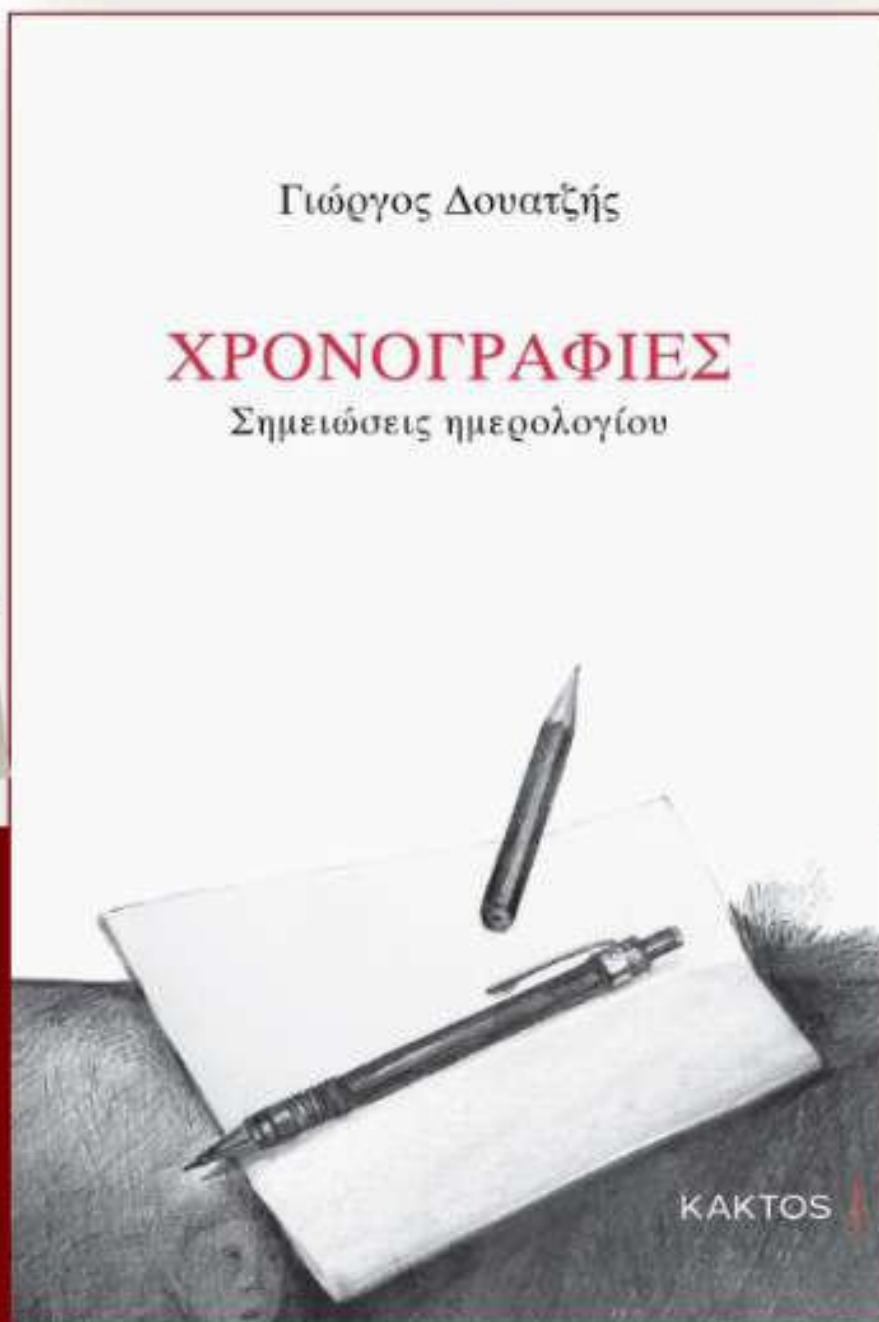

Σταχυολογήματα

Από το βιβλίο του **Γιώργου ΔΟΥΑΤΖΗ**
«ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΙΕΣ – Σημειώσεις Ημερολογίου»

γράφει η φιλόλογος **ΜΑΡΙΑ ΛΙΤΣΑ**

«Η πεζογραφία είναι το καλό κρασί και η Ποίηση το ακριβό απόσταγμα»

Γ. Δουατζής

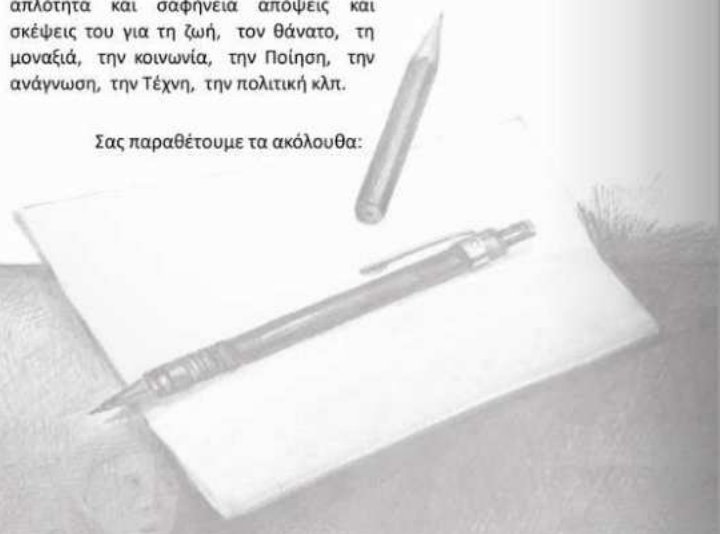
Πολλά, τέτοιου είδους, «σοφά» λόγια γράφει μέσα στο βιβλίο του :

ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΙΕΣ

Σημειώσεις ημερολογίου

ο κ. Γιώργος Δουατζής, αποτυπώνοντας με απλότητα και σαφήνεια απόψεις και σκέψεις του για τη ζωή, τον θάνατο, τη μοναξιά, την κοινωνία, την Ποίηση, την ανάγνωση, την Τέχνη, την πολιτική κλπ.

Σας παραθέτουμε τα ακόλουθα:

- Όσο πιο απλά μιλάς τόσο βαθύτερα σε πάει ο νους. Με απωθεί το απλοϊκό, αγαπώ το απλό.
- Το μίσος είναι το δηλητηριώδες συναίσθημα που έχουν οι μικρόψυχοι σε διάρκεια και όχι μόνον σε στιγμιαίες εξάρσεις θυμού. Ο θυμός θολώνει το μυαλό, διαλύει τη σκέψη, υπονομεύει εν θερμώ κάθε ευαισθησία, κάθε ψήγμα αγάπης στον συνάνθρωπο. Το μίσος, πιο επικίνδυνο από τον θυμό, επιτρέπει στη σκέψη να βυθισσοδομεί εν ψυχρώ κατά του άλλου ή των άλλων και τρέφει την ευτελή εκδίκηση.
- Κατακρίνουμε συχνά τους άλλους ως αλλοτριωμένους, αγνώνοντας επιπολαιώς ότι όλοι αλλοτριωθήκαμε ως προϊόντα του περιβάλλοντος που μας αναδιαμορφώνει συνεχώς. Μπορούμε, ίσως, να κρίνουμε αν η διαμόρφωση αυτή είναι προς το χειρότερο ή το καλύτερο. Και πάλι, με αυστηρώς προσωπικά κριτήρια. Α, η ρευστότητα της κρίσης, πανταχού παρούσα.
- Το αέναο ταξίδι της σκέψης προσδιορίζεται από το είδος, το εύρος, την ποιότητα της πρόσληψης κάθε έννοιας σε κάθε άνθρωπο χωριστά. Αυτή η πολλαπλή διαφοροποίηση στην πρόσληψη εννοιών από άνθρωπο σε άνθρωπο είναι η μεγάλη ειδοποιός διαφορά στην κατανόηση των νοημάτων και της αντίστοιχης επεξεργασίας τους. Εδώ μπαίνουν αναιρετικά ερωτήματα για την από κοινού κατανόηση και την πραγματική συν-εννόηση μεταξύ των ανθρώπων. Εδώ ενδεχομένως, εδραιώνεται περισσότερο η άποψη ότι όλοι -κοινωνικά- είμαστε ίσοι, αλλά δεν είμαστε ίδιοι. Και το ίδιοι έχει να κάνει με ποιοτικά χαρακτηριστικά.
- Για να συνεννοηθείς με κάποιον, συνήθως, πρέπει πρώτα να τον γνωρίσεις. Φοβάμαι πως δεν θα συνεννοηθώ ποτέ σε βάθος με τον εαυτό μου.

- Οι άνθρωποι θέλουν να σε βλέπουν με τον δικό τους τρόπο. Φέρονται, αντιδρούν προς το πρόσωπό σου αναλόγως με την εικόνα που έχουν διαμορφώσει για σένα, και το βέβαιο είναι ότι αυτό που εισπράττουν δεν είσαι ποτέ εν τω συνόλω πραγματικά εσύ. Με τον καιρό, βλέποντας πώς σε θέλουν οι άλλοι κατασκευάζοντας το είδωλό σου, φτάνεις -συνήθως ασυνείδητα- να φοράς μόνος σου το προσωπείο που έφτιαξαν εκείνοι για λογαριασμό σου. Δεν θα το έλεγα ακριβώς ετεροπροσδιορισμό, αλλά περισσότερο προσομοίωση στα κελεύσματα των πολλών. Τα προσωπεία μπορεί να αλλάζουν κατά περίπτωση: Άλλο στην οικογένεια, άλλο στη δουλειά, άλλο στους φίλους κ.ο.κ.
- Η έλλειψη κάθε βεβαιότητας με συντρόφευε για δεκαετίες μετά την ανόητη εφηβεία, οπότε νομίζεις ότι είσαι παντογνώστης, άφθαρτος, δυνατός, και μπορείς να αλλάξεις τον κόσμο. Αμφισβητούσα διαρκώς ως και τις ελάχιστες αλήθειες μου, που, στην περίπτωση άλλων, αποτελούν ακρογωνιαίους λίθους μιας επανάπαυσης, συνήθως στείρας. Είμαι ταυτισμένος με την αμφισβήτηση, αυτή την κινητήρια δύναμη του νου και της γραφής. Αναρωτιέμαι αν θα έγραφα λέξη κατακλυσμένος από βεβαιότητες.
- Τις χαρές, τις λύπες, τις εντάσεις, τη γαλήνη, την αντίστιξη τόσων συναισθημάτων που μου χάρισε ως και το μικρότερο πάθος, δεν θα μπορέσει ποτέ να μου δώσει η λογική. Και με επίγνωση των κινδύνων που διέτρεξα ενδίδοντας στο πάθος στην πρώτη ευκαιρία, πάλι θα επέλεγα τα ίδια λάθη ζωής. Και η λογική, μέσα από τη νοητική διεργασία, τη μαιευτική που εμπεριέχει, σε οδηγεί σε ένα είδος σπάνιας ηδονής, αποτέλεσμα της ευφορίας που δίνει η αίσθηση της δημιουργίας. Αλλά εκεί είναι τελείως άλλες οι λειτουργίες και το είδος της ανάτασης ψυχής.

- Μεγάλη παγίδα το «όλα έχουν ειπωθεί». Πάντοτε κάτι απομένει να μάθουμε, να πούμε. Και η διαρκής επιθυμία, η εισροή γνώσης, δείγμα νεότητας ως και στα βαθύτερα των γηρατειών.
- Πολλοί νομίζουν ότι κρύβουν τον εαυτό τους, όταν δεν μιλούν. Ξεχνούν τη φλυαρία της γλώσσας του σώματος.
- Το μέγεθος της εγωπάθειας είναι αντιστρόφως ανάλογο της αξίας του ανθρώπου. Σαρκία κενά πνεύματος, με την παθogenεία του διογκωμένου εγώ να τους «κρατάει» στη ζωή. Ο δρόμος προς την ταπεινότητα δύσκολος, δίνει νόημα στη ζωή και χαρακτηρίζει τους πραγματικά άξιους.
- Τα στερεότυπα φυλακίζουν τη σκέψη. Οι κατασκευές διαφυγής, υποτίθεται, απαλλάσσουν από τις φυλακές του νου και ψυχής, αλλά μόνον όταν γκρεμιστούν τα στερεότυπα, μπορούμε να γευτούμε λίγη προσωπική ελευθερία. Και να μην ξεχνάμε την άλλη ασφυκτική φυλακή, την έλλειψη αξιοπρέπειας του πολίτη.
- Άραγε η νεότητα, όταν την έχεις ζήσει πραγματικά, μένει αποτυπωμένη στο πρόσωπο έστω και πάνω σε γεροντικές ρυτίδες; Ίσως ναί, αφού μπορώ να την διακρίνω. Μάλλον γι' αυτό έγραψα για ανθρώπους γεννημένους γέρους ή νεκρούς. Μακάριοι όσοι δεν το αντιλήφθηκαν ποτέ.
- Αν ο σύγχρονος πολιτισμός καταστέλλει ουσιώδεις επιθυμίες και πραγματικές ανάγκες στο όνομα της ικανοποίησης πλασματικών αναγκών, για ποιον πολιτισμό μιλάμε;

- *Αν ήταν πολιτισμένος ο κόσμος μας, θα επιζητούσαμε είδωλα;*
- *Ομολογώ ότι έχω αντλήσει περισσότερη χαρά από τους ανθρώπους, τα ζώα και τις ιδέες, παρά από το χρήμα και τα αντικείμενα. Η φύση ήταν πάντα ομορφότερη και γενναιόδωρη πολύ περισσότερο απ' οποιαδήποτε ανθρώπινη κατασκευή. Πώς να συγκρίνεις τη θάλασσα με την ωραιότερη πισίνα του κόσμου;*
- *Πόσες επιθυμίες κατασκευάστηκαν, έγιναν ανάγκες και τέλος αιχμαλώτισαν την ανθρώπινη ψυχή μακριά από τη μάνα φύση; Παρά φύσιν ζούμε σήμερα και νιώθουμε ευτυχείς που έχουμε σπίτι, αυτοκίνητο, τάμπλετ ή κινητό τηλέφωνο. Πού πήγε ο χρόνος που κερδίσαμε με την εισβολή της τεχνολογίας στη ζωή μας; Πόσος χρόνος απέμεινε να σκεφτούμε τη μία και μοναδική ζωή μας; Ερωτήματα σε διαρκή αιώρηση, μιας κι οι απαντήσεις πιθανότατα θα μας έκαναν δυστυχείς.*
- *Δεν θρήκα άλλες αξίες ζωής από την Ποίηση, την εκάστοτε αλήθεια μου, την αξιοπρέπεια, τη μοιρασιά και την άβολη αγάπη.*
- *Σοφό σε κάνει η ικανότητα διαχείρισης της γνώσης, όχι απλώς η κατάκτησή της. Σου ανοίγει νέους δρόμους διερεύνησης της αλήθειας.*
- *Οι πραγματικά ταπεινοί δεν μιλούν για το έργο τους. Διότι μιλώντας φωνάζουν είμαι εδώ, ενώ η φωνή του έργου τους – εφόσον έχει λόγο ύπαρξης – είναι κατά πολύ ισχυρότερη. Η ταπεινή σιωπή δυναμώνει τη φωνή του έργου, την κάνει άσιπλη, ελπιδοφόρα ιαχή, ζεστή αγκαλιά στους συνανθρώπους.*

- *Όσοι από τύχη, επιδίωξη, ικανότητα έχουν τη δυνατότητα να ακουστεί η φωνή τους, οφείλουν να μιλούν για όσους σιωπούν, αδύναμοι να αρθρώσουν δημόσιο λόγο. Κι ο ποιητής, παρά την άκρα μοναχικότητά του, γίνεται σκάλα όπου θα ανέβει η ουσία της φωνής των σιωπούντων. Γιατί ο ποιητής μπορεί να αφουγκραστεί το φουρτούνιασμα, τα μεγέθη και την ένταση ως και της πιο φλύαρης σιωπής.*
- *Η τεχνολογία που έχει εισβάλει στη ζωή μας απαλλάσσει εκατομμύρια ανθρώπους στον πλανήτη από τον χρόνο της εργασίας τους (ρομποτοποίηση παραγωγής, ανάπτυξη τεχνητής νοημοσύνης). Δεν έχουμε δει καμία πρόβλεψη από την οργανωμένη κοινωνία μας για τους -όλο και αυξανόμενους- υποχρεωτικά άνεργους. Θα μπορούσε, για παράδειγμα, να μειωθούν σε τέσσερις οι ώρες εργασίας ανά ημέρα και να μη μειώνονται οι θέσεις εργασίας. Απεναντίας, οι ρυθμοί παραγωγής έχουν γίνει απάνθρωπα εξαντλητικοί για όσους εργάζονται. Όλα, στο όνομα της παραγωγής και του κέρδους.*
- *Ίσως ακούγεται αστείο, αλλά κάθε πρωινό που ανοίγω τα μάτια και αντικρίζω τη ζωή νιώθω νικητής του θανάτου, μιας και η συνέχεια της ύπαρξής μου είναι μία καθημερινή νίκη πάνω του, παρότι γνωρίζω ποιος θα νικήσει τελικά. Αυτό το παιχνίδι, με τις τόσες καθημερινές μου νίκες επί του θανάτου, δίνει δύναμη για συνέχιση της πορείας μου. Ναι, η ύπαρξη του θανάτου κάνει γόνιμη τη ζωή μου.*
- *Φοβόμαστε το αύριο, την απώλεια, την προσβολή, την αποτυχία, τα φυσικά φαινόμενα, την ανθρώπινη σκληρότητα, την αθεράπευτη βλαβερά, φοβόμαστε... και ξεχνάμε το ανέλπιστο που γόνιμα караδοκεί.*

- Οι περισσότεροι στη λέξη επανάσταση τρομάζουν. Όχι επειδή την ταυτίζουν απαραίτητα με βίαιες εξεγέρσεις, αλλά επανάσταση σημαίνει εκ βάθρων αλλαγή. Και αυτήν τρέμουν όσοι αποφάσισαν να περάσουν τη ζωή τους σε έναν - έστω και μη αναπαυτικό - καναπέ. Άμυνα και βόλειψή τους το κούρνιασμα στα - κατ' αυτούς ασφαλή- στερεότυπα, στην αγχόνη που δεν κατάλαβαν ότι τους πνίγει. Αγνοούν ότι ελάχιστες επαναστάσεις ήταν μη δημιουργικές, ότι επανάσταση έναντι εαυτού και εξουσίας είναι το σπάσιμο των δεσμών των στερεότυπων, που τα ονόμασαν ηθική ή, τελευταίως, πολιτικός ορθόν.
- Μα, έχεις σκεφτεί ποτέ πόσο σκληρός είναι ο καθρέφτης σου, αυτός που σε εικονίζει με τις ίδιες σου τις λέξεις;
- Αναρωτιέμαι, όσοι γύρισαν στο παρελθόν, μέσα από τα έργα τέχνης, άκουσαν κραυγές εξεγερμένων που έβαψαν με το αίμα τους κόκκινη την ιστορία;
- Είτε αποδεχθείς χωρίς αντιρρήσεις τη ζωή είτε επαναστατήσεις, κάποια στιγμή θα βρεθείς απέναντί της. Αυτή η μετωπική συνάντηση προκαλεί σε δράση, τουλάχιστον όσους σκέπτονται ακόμα.
- Αηδίαστική η ρήση «αν θέλεις ειρήνη, προετοιμάσου για πόλεμο». Θέλει πολλή σκέψη για να καταλάβουμε ότι τα εκατομμύρια που ξοδεύονται στους εξοπλισμούς θα έκαναν τη ζωή πιο ανθρώπινη, αν διαχέονταν στις πραγματικές ανάγκες των ανθρώπων;
- Φτάσαμε στο φεγγάρι, χτυπήσαμε αρρώστιες, κάναμε άλματα στην επιστήμη, αλλά δεν καταφέραμε να ξεριζώσουμε τη βία από την ανθρώπινη ψυχή, τόσο περισσότερο από τις εξουσίες, των οποίων η βία είναι σύμφυτη. Η βία γεννά τη βία. Η εξέγερση την αντίσταση, και πάει λέγοντας...
- Να ένα σύνθημα που δεν είδα σε καμιά διαδήλωση: Αξιοπρέπεια παντού. Δεν μπορώ να δω άλλο αιτούμενο διαρκείας από την αξιοπρέπεια του πολίτη.
- Η τέχνη ρίχνει φως στις πλέον σκοτεινές γωνιές της ανθρώπινης φύσης, της ζωής, τις οποίες με άλλους τρόπους δεν θα μπορούσαμε να προσεγγίσουμε. Ευλογία η τέχνη, ενισχύει την ελπίδα ότι τελικά δεν είμαστε τόσο μόνοι όσο νομίζουμε.
- Το αγελαίο ένστικτο οδηγεί τους ανθρώπους σε κοινά πρότυπα, κοινό τρόπο ζωής, που τον θεωρούν και «σωστό», αφού είναι αποδεκτός από την πλειονότητα. Ο στοχαστής δεν χωράει στις αγέλες, αισθάνεται κατ' επιλογή απόβλητος, δυσφορεί με όσα καταγράφει στον περίγυρο και οδηγείται σε ένα απολύτως προσωπικό είδος μοναχικότητας. Η οικοδόμηση ενός προσωπικού, «παράταιρου» συστήματος αξιών επιτείνει τη μοναχικότητά του. Άλλωστε, δεν θα του ήταν δυνατό να αναπνεύσει ελεύθερα στην αγέλη και τον αλόγιστο μιμητισμό που τη διακατέχει.
- Πολύ σωστά ο Πικάσο θεωρούσε τον εαυτό του ποιητή. Η Ποίηση απλώνεται σε κάθε μορφή τέχνης και όχι μόνο στα χαρτιά.

- Η τέχνη είναι ό,τι σπουδαιότερο, με όλα τα συστατικά της, κέντρισμα σκέψης, αισθητική απόλαυση κ.λ.π. Μέσα από την τέχνη, ο νους ζει, αναπτύσσεται, ευδαμονεί. Νομίζω πως τίποτα δεν μπορεί να διεγείρει μια ψυχή – μετά τον παραλογισμό του έρωτα – όσο οι διάφορες μορφές τέχνης.
- Έρχονται η Ποίηση και οι τέχνες να μας εξανθρωπίσουν, μας δείχνουν δρόμους για το όνειρο, την ομορφιά, την απόλαυση. Μας θυμίζουν ότι υπάρχει ανθρώπινη πλευρά στο ζώο-δίποδο. Επιμένουν, Τέχνη και δημιουργοί, να αγνοούν την κατά καιρούς ήττα τους από τη βαρβαρότητα των διπόδων.
- Δεν υπάρχει άλλος δρόμος από την τέχνη. Μπορεί να εκληφθώ ως ρομαντικός, αλλά μετά την καθημερινότητα, μετά το κυνήγι της επιβίωσης, την ανασφάλεια που ζει ο καθένας, πού καταφεύγει; Σε ένα τραγούδι, μια μουσική, μια ταινία, ακόμα και στο χειρότερο αισθητικά λαϊκό τραγούδι. Οι απόπειρες να προσεγγιστεί η τέχνη είναι μέγα καταφύγιο.
- Αν μπορούσα να πείσω τους νέους μας, που επιμένουν να φτωχαίνουν το λεξιλόγιό τους, ότι μικραίνουν έτσι τον ορίζοντα της σκέψης τους, θα ήμουν ευτυχής. Η γλώσσα, η χρήση της, ο πλούτος της, είναι στοιχεία άμεσα συνδεδεμένα με τη σκέψη, τη δομή, το άνοιγμά της.
- Ως Έλληνες έχουμε την ευτυχία να διαθέτουμε μία πλουσιότητα και ευρηματικότητα στη δομή και σύνθεσή της γλώσσα. Αξιοθρήνητοι, όταν τη συρρικνώνουμε α-νόητα και συστηματικά.
- Την αρμονία προσλαμβάνω ως ισορροπία μέσα από τον διαρκή διάλογο με τον εαυτό, τους άλλους και τον κόσμο. Είναι η διάχυση της ματιάς σε ό,τι μπορώ να προσλάβω ως σύμπαν, Αν δεν μπορώ να διαλέγομαι με τον εαυτό μου, δεν μπορώ και με τον άλλον. Ο επί της ουσίας διάλογος οδηγεί στην αρμονία. Κι όταν γράφεις, ευτυχής, διότι βλέπεις την πορεία της εντός και περιρρέουσας αρμονίας.
- Ένα βασικό χαρακτηριστικό του ποιητικού λόγου είναι η μουσική του. Από τα έγκατα του λόγου βγαίνει μια μοναδική μουσική. Αυτός ο απροσδιόριστος παφλασμός που διεγείρει είναι το συγκλονιστικό, το μέγα της Ποίησης. Και βασικό αιτούμενο κάθε Ποιητή.
- Η πεζογραφία είναι το καλό κρασί και η Ποίηση το ακριβό απόσταγμα.
- Θεωρώ αυτονόητο ότι η θέση του ποιητή δεν μπορεί παρά να είναι μέσα στην κοινωνία, δίπλα στον δοκιμαζόμενο άνθρωπο, ώστε να αφουγκράζεται τον παλμό της κοινωνίας, να κάνει τραγούδι τις αγωνίες και τις ελπίδες του ανθρώπου. Τον ποιητή καλεί νομοτελειακά το χρέος να λειτουργεί ως παλμογράφος της συλλογικής ψυχής.
- Γιατί άραγε για ένα φαγητό, ηλιοβασίλεμα, ρούχο, κρασί, λέμε αυτό είναι ποίημα και δεν το παρομοιάζουμε με πίνακα ζωγραφικής, γλυπτό, μουσική;

- Ο ποιητής ενδίδει στα πάθη του, ζει με ένταση, ρουφάει τη ζωή. Όταν ενδίδει στα πάθη του, κατά κανόνα, δεν είναι πολιτικώς ορθός. Το ελάχιστο που απαιτώ από τους ποιητές είναι να μη γράφουν άλλα και άλλα να πράττουν.
- Ο αυτοσεβασμός θα ήθελα να είναι το μέγα αιτούμενο των ανθρώπων. Θέλει πολύ μόχθο να τον διατηρήσεις με ένα απολύτως προσωπικό αξιακό σύστημα, που δεν έχει να κάνει με τον σεβασμό που προκαλεί η εικόνα μας προς τους άλλους.

